

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Programul noului guvern.

Dăm astăzi, aproape întregă, vorbirea rostită în dieta țării din partea ministrului-prezident *Khuen-Hédervary*, Luni, cu ocaziunea prezentării noului guvern în fața parlamentului. Domnul prim-ministru a vorbit următoarele:

„In urma preagrațioasei numiri din partea Maj. Sale am onoare a mă prezenta on. camere, dimpreună cu colegii mei. Dvoastră cunoașteți încercările infructuoase cari s'au făcut în decursul crizei cu deosebitele partide din cameră, și cu concursul unor persoane în afară de parlament, și cari s'au terminat cu numirea mea. Temeiul acțiunii noastre este hotărârea serioasă de a rezolvi criza esistență de luni de zile pe cale parlamentară, cu mijloace strict legale și constituționale, și de a feri de orice păgubire raporturile dintre națiune și Regele ei încoronat. Pentru a isbuti, contăm în primul rând la cooperarea parlamentului actual. Iar dacă aceasta s'ar dovedi de imposibilă, intenționăm să disolvăm camera și să creăm o situație parlamentară, care să asigure mersul regulat al activității constituționale. Pentru a limpezi chestia aceasta, la sfârșitul cuvântării mele voi depune niște proiecte de lege, a căror prezentare ne este o datorință legală, a căror primire sau respingere nu înseamnă însă încredere sau neîncredere, și a căror soarte va fi peatra de încercare a posibilității, de a rămâne împreună sau a ne despărți? Înainte de aceasta însă țin să fac cunoscute principiile mai însemnate, punctele de vedere, cari ne conduc în aranjarea afacerilor țării și să indic lucrările, cari credem, că trebuie realizate în primul rând.

Garanția cea mai puternică a raporturilor noastre de drept de stat și a poziției noastre internaționale este paragraful II. din sancțiunea pragmatică, care asigură des-

voltarea norocoasă a națiunii noastre. A trecut aproape un veac și jumătate până ce am ajuns, ca concluziile principiilor de drept de stat din sancțiunea pragmatică să le precisăm din punct de vedere al Ungariei moderne. Cel mai mare rezultat al activității acesteia este, că independența și autonomia noastră națională s'a valorat în toate instituțiile.

Faptul acesta indiscutabil ne dă învățăminte neprețuite pentru viitor. Întâiu, nu e îngăduit să micșorăm importanța valorilor naționale asigurate de legile aduse până azi. Al doilea, dezvoltarea modernă a națiunii noastre aduce cu sine vrând nevrând valoarea treptată a independenței naționale, pentru care cadrele de azi au loc destul. Aici accentuez, că aceea ce promisesse guvernul, al cărui membru am fost și eu, în privința dezvoltării naționale a armatei, susțin și acum. (Cele 9 puncte de pe vremea lui Széll și Tisza). Iar ce privește Croația și Slavonia, ne vom nizu, ca pe lângă păstrarea intereselor imperiului ungar, chestiile pendente să le resolvim cu dreptate și echitate, având în vedere legile noastre.

Legile țării ne asigură dreptul, ca să ne aranjăm pentru independența economică. Dreptul acesta nu l-a tras la îndoială nici un factor competent. Noi avem două puncte de vedere oportuniste în judecarea împrejurării, ca felul de a valora dreptul acesta să se difere sau nu de felul de până acum? Unul e, că putem-ne noi încrede în aceea, că vom apăra după trebuință interesele noastre în felul de până acum, — iar celalalt, că există oare condițiile, cari să asigure despăgubirea daunelor ce se pot naște din independența economică? Prin convenția încheiată de guvernul precedent cu celalalt stat al monarhiei, raporturile noastre vamale și

comerciale sunt regulate până în 1917. În cadrele acestei convenții vom promova dezvoltarea economică a țării în toate direcțiile.

Revenind mai de aproape asupra chestiei băncii, în privința aceasta părerile sunt atât de contrarii, încât nici în parlament nu s'a putut crea o opinie a majorității. Cu atât mai puțin poate fi vorba de o hotărâre a țării. Pentru aceea noi, după ce vom asculta părerile specialiștilor, vom veni cu un proiect de lege, care să corăspundă intereselor generale ale țării, după credința noastră.

Părerea mea este, că sgduirile din vremea mai nouă își au isvorul în cea mai mare parte în nepotrivirea dezvoltării instituțiilor de stat cu aceea a dezvoltării sociale și economice. Și până când nu se va găsi echilibrul între necesitățile naționale și instituțiile noastre, dezvoltarea pacinică este esclusă.

Pentru aceea, dorința oricărui guvern este de a închina toate puterile sale reorganizării instituțiilor noastre interne. Intre acestea cea dintâi este reforma electorală, care să asigure cetățenilor participarea la legislația țării pe baza egalității politice de drept. În privința aceasta nu pot primi nici unul dintre proiectele cunoscute până acum, și nici nu vreau să îngreunez puțința aranjării cinstite a chestiei acesteia prin folosirea de calificative parțiale. Declaram numai deocamdată, că socotesc, că reforma aceasta mare trebuie realizată pe baza principiilor sufragiului universal, înlăturând pluralitatea, dar așa, ca să se mențină și asigure caracterul maghiar al statului, potrivit istoriei noastre de o mie de ani.

Aștept impresii liniștitoare în ce privește politica naționalistă și politică socială, în urma aranjării rezezi și cu dreptate a chestiilor administrative, și în primul rând, dela aplicarea echitabilă a legilor de asociație și întruniri. (Cari vor trebui

însă să fie întâi create!) Intre confesiuni vom face să se sălășluiască spiritul păcii, și vom îngriji de respectarea reciprocă a convingerilor religioase și științifice, precum și de libertatea propovăduirii lor.

În interesul culturii naționale vom avea în vedere lărgirea învățământului primar, îndestularea materială a muncitorimii, și instituțiile de învățământ liber.

Administrația vom căuta s'o reorganizăm potrivit cerințelor mar înaintate ale vremii, dar vom căuta să stărpim relele provocate de centralizare. Pe terenul justiției cea mai imperioasă reformă trebuie să fie simplificarea administrației și împărțirea mai cu scop a puterilor muncitoare, ca să dispară proverbiale trăgăneală din activitatea justiției. Ar fi multe de făcut pe terenul politicii economice și sociale, dar camera actuală mai are cel mult un an de viață, și astfel vom mai încerca doar împlinirea unor lipsuri în legea de asigurare a muncitorilor.

În ceea ce privește politica financiară, vom căuta să facem economii, căci erogatele au crescut, și să dezvoltăm și creăm noi isvoare de câștig, ca astfel să putem menține creditul în străinătate. Să nu uităm, că cea mai mare bogăție a țării noastre este economia, pe care trebuie s'o cultivăm în cea mai mare măsură. De altă parte, politicii naționale și sociale trebuie să-i croim drumuri potrivite prin colonizări și parcelări. Asemenea va fi nevoie și de înlăturarea greutăților, cari s'au pus în calea comerțului nostru.

Prim-ministrul a prezentat apoi dietei proiectele de lege, pe cari le-am înșirat în numărul premergător.

Din parlament. În dietă se discută și acum asupra programului noului guvern. Probabil, că astăzi, Vineri, oră mână, discuția se va termina și se va primi propunerea independenței de a se vota guvernului neîncredere. Punctul de ve-

FOIȘOARĂ.

Discursul de deschidere,

ținut la universitatea din Budapesta (22 Ianuar 1910)

de

Dr. Gheorghe Alexiei.

Domnilor! În cursul conferințelor mele din semestrul al II-lea voiu ceti, în 3 ore la săptămână, despre fonetica istorică a limbii române. Ceice se prepară pentru limbistică au deci prilej să cunoască cerțele moderne pe acest teren. Ca bază ne slujesc: cartea dlui *Meyer-Lübke*, „Grammatik der romanischen Sprache“ și clasică lucrare a dlui *Ovid Densusian* „Histoire de la langue roumaine“. În 2 ore la săptămână voiu ceti pe cronicari, după ce în semestrul I. am cetit împreună studiul dlui *N. Iorga*: „Despre adunarea și tipărirea isvoarelor relative la istoria Românilor“, apărut în „Prinos lui A. D. Sturdza“. Acest studiu, cum vă aduceți aminte, face o dare de seamă despre tot ce s'a scris cu privire la istoria noastră și o critică amănunțită a edițiilor cronicarilor. Nu pot îndestul să recomand, mai ales fiitorilor istorici, ca să-și insemne bine cele zise de dl Iorga: sunt rezultate câștigate pe temeiul unor cercetări îndelungate și solide. Întru cât vom avea timp, o să cetim și alte lucrări cu privire la cronicari. Într-o oră la săptămână voiu vorbi despre influința reciprocă

româno-maghiară, căutând să arăt influința nu numai asupra limbii, ci și asupra folclorului maghiar. Cartea mea asupra acestui obiect, la care lucrez de mai mulți ani, nădăjduiesc, va ieși de sub tipar încă în cursul anului.

S'au părădat 14, ani de când ocup catedra de limba și literatura română ca docent-privat (agregat), la care loc am ajuns prin activitatea mea științifică de peste 20 de ani. Dați-mi voie, domnilor, să vă înșir, ca dovadă, lucrările mele până azi. În ungurește am scris: Elemente maghiare în limba română (Budapesta 1888), teză de doctorat, premiată de Academia maghiară cu premiul Sámuel; Formarea limbii și neamului român (Budapesta, 1888), în revista „Budapesti Szemle“; Călătorie folclorică între Români (Budapesta, 1888), în „Analele Societății-Kisfaludy“. Am publicat mai multe etimologii și studii în revista „Nyelvőr“; *poronty* < prunc (vol. XV.), *viszett* (XV.), *sivat* (XV.), *belzug* < belség (XV.), *kópé, gobé*, < copil (XVI.), *pulya* < pui (XVI.), *áld* (XVI.), *fattyu* < făt (XVI.), *borbát* < bărbat (XVI.), *banya* < bună (XVI.), *punga* < pungă (XIX.), Elemente turcești comune în limba română și maghiară (XIX.), *morkoláb* < varcolac (XIX.), *konty* < conciu (XX.), *pereputy* < poroboc (XX.), *malacz* (XX.), *gomolya, máglya* < moghila (XX.), *czáp, czápunkurt* < țap (XXIV.), Cuvinte și fraze din Analele Societății Arheologice din Cașovia (XXV.), Cuvinte rari maghiare din Lexiconul de Buda (XVII), Elemente maghiare

în Codicele voronețean (XV.), *rüh* < raie (XXXIV.), *akcsa* < accia (XXXVI.), *tollas-mező* < câmpul cu pene, adevă cu flori (XXXVII.), *vére, vésar* < vere, verișoară (XXXVII.), *buksi* < bocciu (XXXVII.), Nume de mere împrumutate din limba română (XXXVIII.), *tretina* < tretină (XXXIX); Despre elementele maghiare din limba română (XXXIX.), *kese* < oacheșe (XL). În revista „Nyelvudományi — Közlemények“: Obârșia limbii române (XXVI.); în „Analele Societății Kölcsey“ din Arad: Vocabularul istoric maghiar. Trei ani de zile am lucrat la „Vocabularul istoric maghiar“, angajat fiind de unul dintre redactorii lui, de *Szarvas Gábor*, cel mai genial filolog pe care l-au avut Ungurii. Am publicat (Budapesta, 1895) broșura *Vadrózsapör*, unde arăt influința poeziei populare române asupra celei maghiare; în revista „Élet“: Direcția populară în literatura română (Budapesta, 1891); în „Pallas-Lexicon“: Biografiile scriitorilor români; *Grammatica limbii române*, carte ce se folosește în școlile secundare de stat unde se propune limba română (Budapesta, 1892. Ediția II-a 1904); în revista „Philologiai-Közlöny“ (XXIX.): Numele român și filologia maghiară, unde vorbesc despre sunetul *i*; tot în revista „Philologiai-Közlöny“: Istro-Români (XXVII.); Macedo-Români (XXVI.); în „Analele Școlii orientale“ din Budapesta (1895): Școlile orientale din străinătate; în revista „Magyar Nyelv“: *vigándu* < viganó (VI), *pándur* < pandur

(IV.); *alacs* < alaciu (V.); în revista „Nyelvudomány“: *préská* < presacă (I); *poggyász* < poghiaz (II), *perentel* < purintu (III), Numiri de oi în limba maghiară intrate din românește (III). În volumul II. din „Egyetemes Irodalomtörténet“ (Budapesta, 1905) a apărut: *Istoria literaturii române*; Introducerea la volumul dlui *Révai Károly*: Traduceri din Gh. Coșbuc, este scrisă tot de mine.

Am tradus unele nuvele de *Dela Vrancea, Slavici, Carmen Sylva, Caragiale* („O făclie de Paști“); poezii din *Bolintineanu, Alexandri și Eminescu*, apoi poezii populare românești; piese teatrale: „O lecție“ de *Radu Rosetti*, „Jucătorii de cărți“ și *Suprema forță* de *Lecca*, „Năpasta“ de *Caragiale* și „Manasse“ de *Ronetti Roman*. „O lecție“ și „Năpasta“ (în traducere „Anca“) au fost primite bine de publicul maghiar, iar „Manasse“ are să fie în curând ucat. Insumi am scris o piesă (conferență), intitulată „Români“, pentru Teatrul-Urania, în care se face cunoscut poporul român și cultura lui. Piesa (conferența) a făcut impresie foarte bună pretutindenea la noi în țară. Mai amintesc că am scris o sumedenie de recenzii despre cărțile de școală, intrate la Ministerul învățământului public. Autorii cărților pot adeveri, că n'am fost preocupat nici odată, și că în judecata mea am fost călăuzit pururea de adevăr. (Va urma.)

dere al naționalistilor l-a precizat Marți dl deputat Dr. Teodor Mihali, iar Joi a vorbit și deputatul sârb Dr. Mihail Polit. După votarea neîncrederii nu se știe încă ce va urma: dizolvarea ori numai prorogarea dietei?

Vigilenții dela „Lupta“, pe cari Dumnezeu anume i-a făcut într'un moment de bună dispoziție, ca să bage sama să nu se mai întâmple nimica rău „mult cercatului nostru popor“, au găsit prilej bun de a ne certa. Am înregistrat adecă numai simpla numirea dlui Șeghescu de profesor pentru limba și literatura română la universitatea din Budapesta, fără a ne strâmba și noi, ori a scoate limba, ca și ei, și a o arăta, lui Șeghescu, lui Apponyi, ori poate chiar și — Vienei. Să ne erte cerberii dela „Lupta“, dar noi avem altă părere despre actele preafinale, nu aceea pe care ei și-au însușit-o dela Nagy Gyuri și dela ceilalți — Markoși. Ele se iau la cunoștință, — nu se critică. Se trag însă la răspundere pentru anumite acte maiestatiche cei ce sunt datori să răspundă pentru ele, — ministrii. Iar atâta vor înțelege și domnii dela „Lupta“, că sarcina de a face lucrul acesta nu ne revine nouă, ci patronilor lor: deputaților naționaliști din dietă. Dacă numirea dlui Șeghescu de profesor universitar e cu adevărat o calamitate pentru noi, calamitatea fie siguri că nu se delătură prin aceea, că și noi începem să lovim în dl Șeghescu și să-l batjocorim în chip și formă, ca și ei. Calamitatea însă putea să fie delăturată. Căci doară de un an aproape se știe, că contele Apponyi pe Șeghescu vrea să-l propună spre numire. Întorcem deci foata și întrebăm noi pe domnii dela „Lupta“: ce au făcut patronii lor și ce au întreținut, ca Șeghescu să nu fie numit, și calamitatea să nu se întâmple?.. Asta e, ce ar dori să știe opinia publică română, iar nu aceea, că noi suntem „indignați“, ca și ei, ori nu!..

Diagnoza.

Studiu asupra situației politice a Românilor din Ungaria.

Am primit la redacție cartea cu acest titlu a domnului Dr. Emil Babeș, advocat în Budapesta, și ne ținem de datoriță a espune pe scurt cuprinsul, îndemnând pe cei ce vreau să-l cunoască în mod mai amănunțit să-și procure cartea.

Domnul Babeș face întâi *diagnoza* situației noastre politice, constatând, că noi Românii din statul ungar numai așa am putea lua lupta cu cei dela putere, dacă ni-ar sta la spate *factori de putere*, cari să ne ajute a contrabalansa forțele contrare, factori cari *astăzi ne lipsesc*. Nu-i avem, nici la Viena, nici alt undeva. Deci nu ne rămâne, decât să căutăm modalitatea unei *înțelegeri* cu cei dela putere, cu partidele din parlament. Și tovarăși de luptă putem afla în toate partidele maghiare, dacă ne vom schimba atitudinea politică de până acum și ne vom reduce postulatele la minimum posibil. Pe scurt: „*dacă așteptăm dela elementul domnitor împlinirea pretențiilor noastre atât de juste, trebuie să l și liniștim, că nu vom abuza de aceea în paguba sa*“. Partidele de caracter democratic stau gata să ne sprijinescă năzuințele dacă acestea ni le desbrăcăm de particularism național și confesional. Să ne facem deci maghiarilor prietini și atunci „*vom realiza asigurarea intereselor noastre de existență*“.

Domnul Babeș, după ce face această diagnoză, își reproduce corespondența cu contele Bathányi Tivadar și articolele politice publicate în ziarul nostru, apoi face niște *priviri generale* asupra celor cuprinse în ele, arătând, cum poporul nostru a avut folos real numai dela oamenii cari au făcut politică moderată rațională, ca: Șaguna, Gozdu, Teodor Serbu, baronul Vasile L. Pop, G. Ioanovici, episcopul Pavel, și alții, și pledând deci pentru necesitatea unui partid moderat român, partid de înțelegere cu Maghiarii. Urmează apoi *programul* stabilit din partea domnului Babeș pe seama partidului moderat român, program publicat în ziarul nostru (nrul 102 anul 1909), și aprecierile făcute acestui program, din parte românească și maghiară. Încheierea o formează *epilogul*, în care se propune înființarea unui *ziar maghiar* cu menirea de a informa exact publicul maghiar despre intențiunile noastre, și în urmă este rugat publicul inteligent român să cetească fără patimă cele cuprinse în carte și să-și facă judecata asupra lor.

Cartea, de 230 pagini, formează o lectură plăcută și se poate comanda și dela librăria arhidiecezană din Sibiu. Prețul 3 cor., pentru România 4 lei.

Cartea are și o prefață, de cuprinsul următor:

„Dacă a urmărit cineva frământările poporului român dela 1867 încoace, lupta lui pentru limbă, cultură și păstrarea caracterului său etnic, nu i-a putut scăpa din vedere faptul, că această luptă așa numită „națională“, purtată adeseori cu o cea mai mare energie și totdeauna cu o stăruință uimitoare, n'a adus izbânda la care se așteptau cu toții.

Dar nu numai atât, ci toți aceia, cari neîmbătați de optimism, priveau întâmplările cu cămăș și nepreocupăți, observară cu uimire, că această luptă unitară 'n fond, deci *solidară* în formă — zi de zi pierde din teren, încât fără nici o exagerare putem afirma, că deodată cu continuarea și îndârjirea luptei situația ni s'a înrăutățit și mai mult, mai ales de când am părăsit pasivitatea și am pășit pe arena politice așa numite „activiste“. Numărul poporului nostru, e drept că nu scade, dar nici pe departe nu arată sporul ce se observă la alte neamuri cu dezvoltare normală; și mai nefavorabilă-i măsură, dacă cercetăm progresul cultural și economic și cu ajutorul statisticeii facem o asemănare între el și progresul neamurilor, cu cari locuim împreună: față cu o politică dușmănoasă rând pe rând o să ne pierdem toate drepturile, acelea pe cari în vremuri bune sub conducerea unor bărbați înțelepți ni le-au dobândit înaintașii noștri. Duhul utropirii ne amenință acum și cea din urmă cetate pe care o mai avem: biserica noastră. E nedreaptă și ușuratică critica aceea, care toată vina pentru pierderile acestea ar voi s'o arunce în căra conducătorilor noștri bisericești și politici. De atâtea ori s'a întâmplat doară, că împrejurări nefericite au plămuit situații așa de critice, încât nu le-ar fi putut schimba nici Solomon cu toată înțelepciunea lui.

Cu toate acestea gravitatea situației mă face să fiu cât se poate de aspru în judecată, să cercetez cu deamănunt: *nu cumva am făcut și noi astfel de greșeli*, cari au nutrit și ele înăspirea acestei situații desnădăduite. Și dacă da, am făcut: s'ar putea și cum s'ar putea îndrepta? cum am putea îndrepta politica noastră pe calea sa adevărată, și prin asta cum am putea pune temelie unei lupte raționale, care să cuprindă 'n sine chezașia izbânzii?

E drept, că îndârjirea luptei, creșterea uriașă a vrăjmașiei împiedică foarte mult împăciuirea; însă dacă vedem cu ochii, că pe calea asta nu dobândim nimic, nu se pare mult mai cuminte, s'o părăsim, oricât de târziu ar fi, căci: „*mai bine mai târziu, decât nici odată*“?

Aceasta m'a îndemnat să cercetez, să desvelesc „*sine ira et studio*“ pricinile acestor împrejurări critice, în cari a ajuns poporul nostru vrednic de o soartă mai bună, și cât se poate de obiectiv să statorosec, în urma unei diagnoze corecte, calea aceea, care mi se pare cea mai potrivită pentru leuirea nevoilor noastre și care singură ne-ar putea duce în pământul fșăduinții, pe care-l așteptăm și l-am meritat de atâtea amar de vreme: *asigurarea intereselor noastre de traiu*.

În clipa asta, când cu slaba mea știință și experiență mă apuc de o muncă atât de grea, sunt convins, că-mi îndeplinesc față de neamul meu cea mai sfântă datorință, la care mă îndeamnă și o tradiție sfântă: evlavia și dragostea față de neuitatul meu părinte, care întreaga sa activitate, întreaga sa viață și a jertfuit-o pentru ferocirea neamului său, și care a închis ochii pentru totdeauna fără să-și fi putut vedea rodul ostenețelor sale.

Nu sunt omul iluziilor, să mă pot ademeni pe mine însumi; sunt convins că scopurile ideale numai cu mijloace reale se pot îndeplini.

Nu susțin că ceasce spun aici, e lipsit de orice greșală; nu-mi arog infalibilitate, căci „*errare humanum est*“, dar sunt convins, că atât modesta-mi lucrare, cât și motivarea obiectivă a părerilor dezvoltate 'ntr'ansa încă vor contribui la lămurirea problemei noastre atât de grele; iar critica, cât se poate de exactă a împrejurărilor critice și încercate în care ne aflăm, sunt convins, că va contribui la statorirea unei diagnoze corecte, care-i cea dintâiu condiție a leuirii nevoilor.

Însă chiar, dacă n'aș izbuti să desleg eu nodul gordian al problemelor noastre naționale, chiar dacă n'aș izbuti să găsesc eu firul Ariadnei, care să ne scoată din labirint: voi fi pe deplin mângâiat având conștiința, că urmând celui mai tăios glas al unei suferințe expansive: cu inimă fierbinte, dar cu judecată rece am încercat măcar să desleg marea problemă a luptei noastre naționale.

O năzuință așa de nobilă o știu prețui și străbunii noștri, fiind convinși că: „*in magnis et voluisse sat est*“.

Din protopresbiterate.

Conferență preoțească în tractul Turda.

(Fine.)

Și așa și este, pentru că solidaritatea și iubirea reciprocă fac în bună rânduială mersul regulat al afacerilor, și acolo unde sunt acestea, nici intrigile infernului nu pot strica. Nu ne poate nimica rău a-junge zic eu, și viforul ispitelor, de care v'am pomenit, nu va putea atinge cetatea noastră, vom rămânea noi stăpâni în ea alungând cu biruință dușmanul ce ar îndrăzni a se apropia de ea.

În credința, că mi-ați înțeles glasul, iubiților frați, și-l veți urma luând curaj, înțelepciune și îndrumare în făptuirile dvoastre, declar conferența deschisă“.

Se alege apoi un notar, în persoana preotului V. Runcanu.

La apelul nominal răspund 23 preoți sunt absenți 8 inși. Scauze au intrat șase.

Conferența ia act cu plăcere despre cei prezenți și pe baza motivelor aduse declară scuzați pe preoții: G. Tănțan Agriș, N. Gherman Botez, I. Oniga Micoșlaca, I. Ghibu, M. Uioară, Vasile Orășan Săniacob și A. Chirali Soatul de jos; iar dela preoții Ioan Călugăr Ciudiu și Ioan Aldea, Petrilaca română așteaptă justificarea absenței lor în 3 zile, la caz contrar se pedepsesc cu câte 10 coroane în favorul fondului protopresbiteral.

Deschizându-se discuția asupra modului cum s'a celebrat serviciul divin, observări corecte fac: I. Hoportean, V. Runcanu și în urmă prezidentul. Cu acestea se declară corect săvârșit.

Referitor la predică fac observări A. Badiu și Vicenție Orășan. Ambii recomandă predicatorului: a se feri de întrebuințarea prea multor termeni științifici, ci a folosi în predicile pentru popor asemănări ușoare, exemple și istorioare morale, cari țin încordată atenția ascultătorilor. În acest sens se pronunță și prezidentul zicând, că o predică prea abstractă cu termeni soi nu are efectul dorit. Din textul biblic pus ca motto să nu schimbe nici o iotă. Afirmă însă, că predică e lucrată cu sârguință și conține învățături alese. Se declară deplin succasă.

După aceasta se dă citire înaltei rezoluțiuni consistoriale Nr. 3904 — 1900 și să ia spre știre.

Vicențiu Orășan referesez asupra rapoartelor anuale intrate. Constată că în unele parohii e progres îmbucurător, dar mulți inși în raportul lor numai părțile bune ale parohiei și retac părțile slabe. Cetește pe rând 15 raporte, în urmă și pe al său făcut cu toată sinceritatea, arătând astfel cum au a să compune acestea pe viitor, ca să fie o icoană fidelă a stării parohiei în toate direcțiunile. În fine propune ca toți aceia, cari nu și-ar înainta raportul detaliat și la timp, să se pedepsescă cu câte două coroane în favorul fondului protopopesco. Propunerea se primește.

Tot în acest obiect luând cuvântul G. Cimoca din Hidiș propune să se aleagă o comisiune de trei, care în conțelegere cu oficial protopopesco să compună o coală de întrebări pentru facerea exactă a raportului anual și care comisie să compună și programa conferenței viitoare. Cu unanimitate să ia conclud în acest sens și în comisie să aleg: V. Orășan, A. Badiu și G. Cimoca.

Conform programei protopresbiteral-prezident ne ține o instructivă prelegere practică despre ținerea în ordine și curățenie a arhivului parohial. Ni a arătat modul cum are să fie redactat protocolul familiar, pentru care lucrul fiecare are să facă mai întâi o listă alfabetică a capilor de familie cu anumite rubrici. Explică rubricile din protocolul de esibite. Astfel această prelegere pentru mulți a fost de adevărat folos.

Pentru verificarea protocolului se alege preoții Ioan Opriș și V. Săndeanu.

Urmând la ordine a zilei propunerile Ioan Iliescu din Banabio având în vedere comunația grea în timpul de iarnă în acest ținut, propune ca conferența pe viitor să se țină primăvara ori vara. Se primește.

La dorința unanimă a membrilor conferenței se expediază înalt Prea Sfințitului Domn Ioan Meșianu o telegramă cu următorul text: „Preoții tractului Turda intruniți astăzi în conferență anuală esprimă Excelenței Voastre senimentele lor de adâncă venerațiune și caldă alipire, poftindu-vă și an nou fericit“.

Eshauriată fiind programa și timpul înaintat, prezidentul mulțamește preoților pentru seriositatea observată în discuții și la 3 ore p. m. declară conferența închisă.

După aceasta cu multă bunătațe ne invită dl protopop pe toți cei prezenți la

sfințirea noilor și foarte frumoaselor case protopresbiterale, zidite din cotele anuale ale șefului tractual, ale parohiilor, preoților cantonilor și crâșnicilor, în cari s'a mutat și apoi la masa domniei sale. Sfințirea apei mici și rugăciunea pentru cei ce intră în case nouă, o fac cei trei preoți liturghisitori, iar ceilalți împreună cu dl învățător I. Biji din loc esecută frumos cântările. Terminate și acestea, cu permisiunea stăpânilor, mulți vizităm noile case. Unii laudăm planul lor, alții harnicia șefului etc. Toți însă am rămas încântați de ajustarea din lăuntru și curățenia caselor. Totul era întocmit așa, că da sănătate. Am văzut niște broderii pe mese, perinițe de canapea și pe paturi, covoare de toată frumseța. Într'o astfel de locuință de-a dragul să trăești! Ne-am așezat apoi la masă. În frunte dl și dna protopop Iovian Murășianu, apoi frații mai bătrâni, foarte cuvincioși, și noi cești tineri. Preoții an fiânt pânea țării cu mâni curate, au băut vinul veseliei cu buze nelintinate, mulțămind lui Dumnezeu, că știm așezat pe iubitul nostru șef tractual în quartirul, ce de mult trebuia să il aibă. Toastele încă n'au lipșit. Dl protopop toastează pentru I. P. S. Domn Mitropolit, care între alte nenumărate merite are și pe acela de a fi inițiat conferențele preoțești. Părintele Iliescu pentru domnul și doamna protopop urându-le ani de ferocire în noul quartir. Orășanu pentru protopop și preoți. Ioan Hoporteanu pentru preoți și pentru toți cei ce au contribuit la ridicarea acestor case și A. Badiu pentru doamna Murășianu. Ridicată masa, poftind P. On. domn protopop și doamnei nouă tuturor an nou fericit, ne-am luat rămas bun și am plecat la ale noastre, cu dorința să ne revedem cu bine.

Notarul.

Din tractul Iliei.

— 25 Ianuarie n.

În tractul nostru al Iliei se încep lucrările, se încep acțiunile. Dl protopresbiter Z. Murășan a convocat sinod protopopesco extraordinar, care a desbătut și primit statutele Reuniunii de înmormântare pentru tractul Iliei.

Aceste statute luate pe baza statutului organic și după modelul unor statute de ale Sașilor, le socotim de foarte folositoare, dacă și publicul român va da sprijinul necesar.

Am auzit și păreri contrare desguțătoare, dar dacă le-ai socoti după natura lor și după cei dela cari vin, apoi sunt făurite din orgoliu, că de ce face altul și nu el?

După aprobarea statutelor din partea Veneratului Consistor, Reuniunea își va începe activitatea.

Comisiunea conferenței preoțești din toamnă a lansat apoi oătră toți preoții un apel, invitându-i la lucru, conform propunerii preotului Ioan Budoiu primită de conferență.

În unele locuri preotul și credincioșii mai deștepti au făcut pașii de lipsă, ca să înființeze „*însoțiri de credit*“ pentru ajutorarea poporului din comune, atât la vreme de lipsă, cât și la primejdie, când cu luarea moșiștelor singurate și așa de mult de micuțe.

Și alte Reuniuni folositoare bisericești — și prin biserică poporului — sunt în perspectivă a se înființa prin unele comune.

Aceste lucrări încep în tractul Iliei, cu deosebire de când preoțimea a început a conveni și a început a se solidariza.

De sigur, că solidaritatea preoțimii din acest tract va avea a înfrunta, nu numai năozurile poporului, ci și unele dușmăni rătăcioase, cari sunt alimentate din o parte bine știută pe aici, și cari sunt îndreptate, agitând mirenii, contra preoților.

Am ajuns toți la convingerea, că pentru încheierea solidarității și sjungera fântei în adevăr binefăcătoare poporului și a instituțiilor lui, fiecare trebuie să simtă obligămintul de a se despărți de împedecători, chiar dacă de mai înainte ar fi existat ceva relațiuni între ei.

Nu aceia merită punerea lor în locuri onorifice, cari cu forța, așa zicând, sau prin presiune ajung unde nu ar fi vrednici să stea, ci aceia, cari prin munca lor continuă aduc folos real instituțiilor noastre de tot felul, iar nu numai persoanelor singurateice.

În cele din urmă tot sporiul și tot binele numai dela preoțime il așteptăm toți ai noștri.

Deci pe lucru în toate direcțiile! Apelul despre care vorbii mai sus, și care a fost adresat tuturor preoților din tract e următorul:

Ca să ne putem îndeplini cu conștientiositate însăroinarea primită din par-

NOUȚĂȚI.

Dela Asociațiune. Duminec, în 17/30 Ianuarie 1910 se vor reprezenta piesele: *Ca prin romane*, comedie într-un act, după Götz, și *Arvine și Pepelea*, comedie într'un act de V. Alexandri. La această producțiune va debuta și dl I. Dordea, absolut de conservator. Iar conferența dlui Popescu se amână pe Dumineca următoare 6 Februarie n. Inceputul la 5 ore seara.

Cursuri de literatură. În Daminecile din 23, 30 Ian. și 6 Febr. dl prof. Sextil Pușcariu ține într'una din salele universității cernăuțene o serie de conferențe sub titlul: *Literatura română la începutul veacului al XIX.*

Impărtașire în sobor. Cetim în *Revista Preoților*, care apare în Timișoara, că preoții din protopresbiteratul Timișorilor 37 la număr s'au mărturisit și comunicat toți, în frunte cu șeful tractual, protopresbiterul Dr. *Traian Putici*, Mercuri, în 2 Ianuarie în biserica română gr. ort. din Timișoara Fabric.

† **Teohari Antonescu**, profesor de arheologie la universitatea din Iași, a încetat din viață. Născut în 1866, a făcut studii speciale la Paris, și în 1895 a fost numit profesor definitiv al universității ieșene. În mormântarea regretatului profesor s'a făcut Mercuri. Odihnească în pace!

Fundațiune. Din prilejul distingerei sale cu brâu roșu, preotul *Nicolae Aron* din Galați a făcut o fundațiune de 200 coroane, în scopul ca din interese să se procure cărți pentru popor și tinerimea din comuna sa. Fundațiunea a fost dată în administrarea epitropiei parohiale gr. ort. române din Galați la 1 Ianuarie 1910. Spre același scop a dat apoi și învățătorul *Traian Păcală* din Galați suma de 156 cor. 85 fileri, iar învățătorul *Mateiu Mateiu* din Veneția-inferioară suma de 5 cor.

Mari inundațiuni se vestesc din provinciile Franței și din Paris. Stradale în multe orașe sunt sub apă, circulația de trenuri e întreruptă. Aproximarea se face cu ajutorul bărcilor. Prefectul orașului Paris a declarat, că situația capitalei devine din ce în ce mai gravă în urma creșterii Senei; drumurile din împrejurimea Parisului sunt cu totul inundate.

Nouă invenție. Edison cum se anunță, ar fi inventat acumulatorul ușor, care îl promisese mai demult. Încercarea făcută în zilele acestea la New-Jersey a reușit: un automobil cu 24 de persoane a fost pus în mișcare cu multă ușurință prin mijlocirea noului acumulator. Dacă știrea se adevărește, se crede, că sârmele pentru tramvaiele electrice vor fi de prisos, și locul lor îl vor lua aceste acumulatori ușoare, bune și ieftine, care se pot așeza în vagoane, în omnibusuri și alte mijloace de transport.

Primul congres antialcoolic în Rusia s'a ținut acum la Petersburg. S'a constatat, că lupta împotriva alcoolului este o chestiune internațională. S'au ținut conferențe, care au lăsat în urma lor o adâncă impresiune. Un conferențiar a arătat, cum alcoolismul duce la ticăloșirea poporului, îndeosebi în Rusia, unde oamenii în cea mai fragedă copilărie se deprind cu băutura; — alcoolul este acolo o moștenire blăstămată, care trece din neam în neam. Mai multă lumină pentru popor, și atunci va scăpa de acest dușman șiret și atât de primejdios pentru or și ce țară.

Viriliștii români în comitatul Bistrița-Năsăud sunt următorii: Dr. D. Ciuta, Dr. Păhona, V. Șotropa prof., Dr. I. Mălai, Dr. G. Linnl, G. Pletosu prot., V. Onișor, Dr. D. Loginu adv., M. Făgărășan prot., Dr. G. Tripou, Dr. Nic. Hângănuș medic, Iulian Marțian, C. Vertic, Dr. Al. German medic, Dr. Leo Scridon adv., Dr. Sim. Pop, Dr. Iul. Pop adv., Dr. Alexiu David, Ieronim Slăvoacă.

Spaniolii întorși din Africa. Trupele spaniole venite din Melilla au intrat în Madridul frosos pavoazat. Un public entuziasmat aștepta pe protuarele străzilor și a făcut ovațiuni nesfârșite trapeilor. Soldații și caii au fost acoperiți de flori și de lauri. Regele Alfonso, regina și principele moștenitor se aflau la balconul palatului regal și salutau drapelele. Defilarea trupelor a ținut două ore.

Coroane eterne. Neconsolabila dnă Constanța P. Barcianu în loc de cunună peritoare pe cosciugul iubitei sale cunătate Adelina Tăslăuanu născ. Olteanu dăruiește „fondului Dr. D. P. Barcianu” pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără lucr, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”, suma de 10 cor.

Condamnat la moarte. Atentatorul Petrov Vosresenski, ucigașul colonelului Carpoz, șeful poliției secrete din Petersburg, a fost condamnat la moarte prin spânzurătoare. Executarea s'a făcut în zilele acestea.

La fondul congresului meseriașilor întemeiat de „Reuniunea meseriașilor sibieni” au mai dăruit: Ioan Sociu, revizor r. 50 bani, Demetriu Tăureanu, sod. pantofar (Săliște) 20 bani, dșoara A. Preda, învățătoare (Mohu) 40 bani, Ist. Buștea, învățăcel faur 50 bani, Alesandru Șimon, locotenent 20 bani și Eugenia Tordășianu, profesoară 10 bani.

Motiv de despărțire. O doamnă a cerut în zilele acestea, ca tribunalul să rostosească desfacerea căsătoriei, pentru motivul că soțul ei când a cerut o nu purta nici barbă, nici mustați, ci era ras, iar acum are o barbă și niște mustați mari și aspre. Judecătorul în considerare, că femeia s'a căsătorit cu un bărbat ras, a găsit cererea deplin întemeiată și a hotărât: bărbatul are ori să se rezalze, ori să se despărț! Terminal este o lună de zile. Firește, lucrul se petrece în America. Azi-mâne se va petrece însă și în alte părți.

D'ale căsătoriei. Statisticianul Bertillon a publicat un studiu despre înrăurirea căsătoriei asupra lungimii vieții. Din datele sale rezultă, că bărbații însuși au probabilitatea cu mult mai mare d'a ajunge la adânci bătrânețe, decât cei necăsătoriți. De pildă: dintr'o mie de de celibatari, dela 25 de ani până la 30 de ani, mor zece; pe când mortalitatea la aceeași vârstă pentru căsătoriți este numai cinci la mie, va să zică pe jumătate.

Teatru în Toplița română. Reprezentație teatrală urmată de dans aranjează comitetul filial din *Teacș* al societății pentru fond de teatru român, în *Toplița română*, Duminecă seara în 30 Ianuarie st. n. sub conducerea domnului *Aurel P. Bănuș* director artistic al societății. Sala hotelului „Murăș”. Inceputul la 7 seara precis. Se joacă piesa *Nepotul răsfățat* de T. V. Păcășian.

Producțiune teatrală aranjează elevii școlii române la 30 Ian. în sala școlii confesionale române din Sebeșul-mare. (Com. Cluj). Inceputul la 7 ore sara.

Teatru în Săsciori. Tinerimea română din Săsciori invită la producțiunea teatrală care să va ținea Duminecă în 30 Ianuarie st. n. 1910 în localul școlii din loc. Inceputul la orele 7 seara.

Apel.

Dragostea față de biserică și școală, și prin acestea față de neam și a lui înaintare, a concretizat-o sinodul nostru parohial din Lăncărăm, ținut în 22 Noemvrie 1909, în crearea de reuniuni și fonduri.

Pe lângă „Reuniunea de înmormântare și femei” a mai înființat:

1. „Fundațiunea Șaguna”, pentru ajutorarea cu cărți a elevilor săraci ai școlii noastre confesionale și pentru cultivarea și remunerarea cântăreților bisericești; — și

2. „Fondul iubiților răposaiți”, pentru ajutorarea orfanilor și săraicilor comunei noastre și pentru ofrirea de stipendii copiilor noștri dedicați meseriilor sau studiilor reale, comerciale, gimnaziale și universitare.

Le am înființat, și prin jertfe frumoase, viață le-am dat!

În virtutea înfăptuirii nobilelor scopuri ale acestor fundațiuni apelăm acum la binevoitorul sprijin moral și material și al onoraților inteligenți, azi îndepărtați, dar originari dela noi, cari podoabă a a neamului românesc sunt!

Aruncați — din darul și prisosul, cu care Cel de sus v'a învrednicit, — un grăunte de îndemn și ajutor și fundațiilor noastre, căci roadele lui însutite vor fi!

Lăncărăm, din ședința comitetului parohial, ținută la 23 Ianuarie 1910.

Ioan V. Chirilă
președ. comit.

Ioan Pavel
inv., not. comit.

Cărți și reviste.

Plan de învățământ și îndreptar metodic pentru școlile primare din provincia mitropolitană gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Blaj, 1909. Tip. Sem. Un vol. de 359 pp. Prețul 4 cor.

Revista Teologică, organ pentru știința și viața bisericească. Redactor Dr. *Nicolae Bălan*, prof. sem. A apărut nr. 1 pe Ianuarie 1910 cu următorul cuprins: *Caractere creștine* de Dr. N. Bălan. *Probleme sociale* de Dr. V. Stan. *Autoritatea doctr. și regula de credință în biserica catolică*. *Chestia noastră bisericească* de Pr. P. Morușca. *Cuvânt despre fapta bună*. Pentru ce adesea cei buni sunt năpăstuiți în lumea aceasta, iar ticăloșilor le umblă bine? de N. Cârstea. *Diverse* de Prof. Crăciunescu. *Viața bisericească*. *Mișcarea literară*. *Cronică* de Dr. N. Bălan. *Tipicul cultului religios* de Cantor. — *Abonamentul* pe un an 8 coroane, pe jumătate de an 4 coroane. Adresa: Dr. *Nicolae Bălan*, profesor seminarial, Sibiu, strada Reissenfels 11.

„Huszadik Század.” Oameni cu judecată sănătoasă, cari văd lucrurile așa cum sunt ele în realitate, nu cum ar dori să le vadă, ori cum ar vrea să fie; oameni cari știu, că patria aceasta, a noastră a tuturor, n'a fost niciodată numai maghiară, ci totdeauna locuită de mai multe popoare, pe seama cărora recunosc dreptul de existență și de desvoltare națională, scot în Budapesta o revistă literară, sub titlul „*Huszadik Század.*” Cetitorii ziarului nostru cunosc revista după nume, pentru că în mai multe rânduri am produs din ea interesante articole, scrise în chestia de naționalitate. Revista aceasta a intrat acum în anul al unsprezecelea de existență, și astfel numărul prim din anul acesta, numărul de pe Ianuarie și Februarie, e număr festiv, număr jubilar, de o estensiune de 19 coale, și cu un cuprins foarte bogat. Întâi face directorul revistei, dl *Jászi Oszkár*, interesante repri-uri asupra trecutului de zece ani al revistei, publică apoi articole științifice *Lánczy Gyula*, *Hertka Tivadar* și *Braun Robert*, după cari urmează nu mai puțin decât 112 articole de diferit conținut științific, unele de interes pentru noi, asupra cărora vom și reveni. Între acestea remarcăm deja acum articolul domnului *Jászy Oszkár* despre procesele de presă în contra presei naționaliste, pe cari le condamnam cu asprime, și-și exprimă indignarea mai ales pentru cele întâmplate cu dl *Goga*, care a fost arestat fără motiv. „Nu știe omul, — scrie dl *Jászy* în articolul acesta, — de ce să se indigneze mai mult, de prostia unei astfel de conduceri de stat de drept, ori de duritatea tiraniei exercitate. Știu însă, că pe lângă o astfel de palmă dată libertății personale și umanismului internațional, înzadar perorează o mie de Apponyi despre libertatea și cultura maghiară...”

Numărul jubilar al revistei se vinde cu 3 cor. 20 fil. exemplarul și se poate comanda dela administrația revistei (Budapest V. Dorotya utca 9.) Numere de probă se trimit celor ce le cer.

Poșta redacției.

Dlul I. M. în G. A fost o mică greșală de expediție. Foiaa îți va merge regulat.

Teatru german.

Măne, Sâmbătă: *Im Klubsessel* comedie. Duminecă d. a.: *Hohe Politik* sara: *Die drei Wünsche*. Luni: *Goethe, Der Kuss, Kabaret-Vorträge*, Marți: *Romeo și Iulia*.

O răceală

aduce cu sine în multe cazuri boale serioase. 3 (330) 4—5

Emulsiunea lui Scott

împiedecă totuși cu rezultat desvoltarea ei mai departe. Curățenia părților ei constătoare, mistuibilitatea ei ușoară, precum și puterea ei de nutremânt, au câștigat între medici, moașe, părinți și pacienți pentru *Emulsiunea lui Scott* renumele de cel mai de încredere mijloc contra tuturor felurilor de boale de piept și gât.

Emulsiunea lui Scott

se numește în toate părțile ca Emulsiune model, neîntrecută.

Prețul unei sticle originale c. 2:50.

Se găsește în toate farmaciile.

Din România.

Redeschiderea sfântului Sinod.

Luni s'a redeschis în București sfântul sinod al sfintei biserici autocefale gr. ort. române din România. Evenimentul cel mare a fost, că la ședința s'a prezentat și P. S. Sa episcopul *Gherasim* al Romanului. Ședința sinodului s'a deschis la orele 9 și jumătate, prin I. P. S. Sa Mitropolitul-Primat *Atanasie*. Singurul obiect pus la ordinea zilei a fost aplanarea conflictului dintre P. S. Sa episcopul *Gherasim* și ceilalți membri ai sfântului sinod.

S'a dat cuvântul părintelui episcop *Nifon* al Dunării-de-jos, care și-a exprimat bucuria, că poate vedea în sinod pe episcopul din Roman, pe părintele *Gherasim*, care sigur că s'a convins, cum că este în interesul și spre binele bisericii, ca pacea să fie restabilită între membrii sfântului sinod.

Vorbește apoi episcopul *Gherasim* al Romanului, căutând să răspundă la provocarea din urmă, adresată P. S. Sale din partea sinodului. După esplicările date, episcopul *Gherasim* a voit să părăsească ședința, dar l-a oprit ministrul de culte *Haral*, pentru a-i comunica de nou, că consistorul superior bisericesc nu are alt caracter decât pur consultativ, deci nu sunt atinse de loc atribuțiile sfântului sinod. Dacă se va vedea, că în aplicare legea nu va da rezultate bune, ministrul promite ce o va modifica, și otește hotărârea sinodului adusă tot în acest înțeles. Rogă deci pe episcopul *Gherasim* să-și formuleze dorințele, pentru a-i putea fi implinite.

Indemnându-l și ceilalți membri ai sfântului sinod să pună capăt neînțelegerilor, episcopul *Gherasim* promite, că se va mai gândi și în ședința proximă își va prezenta în scris propunerile și dorințele.

Ședința s'a încheiat și cea proximă s'a anunțat pe Mercuri, când conflictul a fost aplanat și sesiunea extraordinară sinodală închisă.

Amănuntele despre ședința de Mercuri ne lipsesc încă. Știm însă, că cu o zi mai înainte, Marți, înțelegerea s'a făcut sub condițiile următoare: Guvernul și sinodul iau angajamentul de a modifica legea sinodală, fără a fixa însă vre un termen pentru aceasta, iar P. S. Sa, episcopul de Roman, *Gherasim*, primind soluția aceasta își ocupă de nou locul în sfântul sinod, pentru a lucra iarăși împreună cu ceilalți membri ai sinodului, *retrăgându-și afurisenia*. Conflictul e deci aplanat în mod definitiv.

Cineva.

In cancelaria notarială din Poiana (comitatul Szeben) află imediat aplicare pe lângă o remunerație lunară de 80 cor. și unele venituri laterale

un adiunct.

Să cere praxă. Cei cu diplomă notarială sunt preferați. (20) 1-2

Nr. 4310/1909. IV. [14] 1-1

Concurs.

Pentru ocuparea postului de vicefiscal la magistratul orașului Szászsebes sistemizat cu conculsul a presentantei orășenești din 31/VII 1909 Nr. 75/1909 să scrie concurs. Reflectanții la acest post, carele nu e salarizat au se-și înainteze rugărilor până la 20 Februarie a. c. 1910 la magistratul orășeneș în Szászsebes pe lângă dovedirea calificățiunii prescrișă în §. 5 punct VIII din art. de lege I ex 1853. Vicefiscalul primește pentru lucrările efectuate expense.

Szászsebes, la 20 Ianuarie 1910.

Magistratul orășeneș.

Nr. 7/1910. [15] 1-1

Publicare de licitațiune.

Comuna bisericească gr.-ort. Șomărtin, protopresbiteratul Agniti, va da în 13 Februarie st. n. a. c. la 1 oră p. m. prin licitațiune publică minuendă în întreprindere adaptarea școlii, conform planului și preliminarului de spese, aprobat de Preavenabilul Consistoriu arhidiecezan, ca senat școlar Nr. 12,279 dto 12 Noemvrie 1909.

Întreprinzătorii, cari vor reflecta la aceasta întreprindere, au a depune un vadiu de 10%.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se află și se pot vedea la oficiul parohial gr.-ort. din Șomărtin.

Șomărtin, în 2 Ianuarie 1910.

Lazar Cocos
preș. com. par.

Nicolae Helerea
epitrop I.

Nr. 7/1910 Prot.

Vidi: Agnita, 4 Ianuarie 1910.

I. Muntean
protop.

Nr. 16/1910 [6] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal, cu drept de succesiune în parohia de clasa a doua Șesuri în urma ordinului consistorial din 22 Decemvrie a. tr. Nr. 14647/1909 Bis. se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele cuprinse în coala B., așadar și din întregirea dela stat.

Petenții au a-și așterne rugărilor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunostințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta respective a celebra.

Brad, la 8 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zărandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 20/1910 [24] 1-3

Concurs repetit.

In sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decemvrie, v. 1909, Nr. 14566 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa III a Cârjiți cu filia Bretelin cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele satorite de comitetul parohial și fasonate în coala B. pentru dotația dela stat.

Concurenții au ași așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în termenul sus indicat, și a se prezenta în timpul și modul prescriș în regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică din această parohie spre a cânta, predica și eventual a celebra sf. liturgie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 19/1910.

[25] 1-3

Concurs repetit.

In sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decemvrie v. a. tr. Nr. 14565 Bis., prin aceasta se publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa III a Cănelul de Jos cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele satorite de comitetul parohial și fasonate în coala B. pentru dotație dela stat.

Concurenții — cari trebuie să fi absolvați 8 clase medii înainte de teologie — au a și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în termenul sus indicat, și a să prezenta în timpul și modul prescriș în Regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică din această parohie, spre a cânta, predica și eventual a celebra sfânta liturgie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresb.

Nr. 55—1910 Prot. [26] 1-2

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala populară gr.-or. română din Hundrubech, protopresbiteratul Agniti, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu pe restul anului școlar curent suma de 300 cor., care cu 1 Septemvrie se va urca prin ajutor de stat la suma prescrișă de lege.

Fitorul învățător va mai avea să instruiască și tinerimea adultă și să cânte în Dumineci și sârbători cu copiii în biserică la sf. liturgie.

Cereri instruite conform legilor în vigoare sunt a se așterne subsemnatului în termenul susindicat.

Agnita, 13 Ianuarie 1910.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Anunț.

Se caută un lucrător bun și priceput pentru a putea conduce o școală cu vița de vie (pepinerie) în mărime de circa 2-3 Jugăre cat. pe timp de 7-8 luni un an eventual în decurs de mai mulți ani.

Pata — care o primește lunar dela însoțirea de credit din loc — să va satorii la încheierea contractului, după învoiere și vrednicie.

Conducătorul dator să poate un jurnal despre cheltuielile mărunte.

Doritorii de a să angaja în acest post sunt rugați a să prezenta la subscrișul prezident al însoțirii până cel mult la 10 Februarie st. n. a. c.

Documentând: 1. prin atestat sau carte de serviciu destoinicia și priceperea, iar 2. starea materială și purtarea morală prin un atestat de a primăria comunală.

Apoldul mie, (comitatul Sibiu) la 19 Ianuarie 1910.

Insoțire de credit, Asociațiune înregistrată în Apoldul de jos:

Vasile Mușoiu
prezident.

(6) 2-2

Nr. 925/1909 protopresb. [3] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a Noul Săsăc cu filia Roandela, în protopresbiteratul tractului Sighișoara, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursurile împreunate cu documentele prescrișe § 17 a regulamentului pentru parohii, și eventual și cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrișului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar concurenții, — cu prealabila încunostințare la acest oficiu — se pot prezenta, până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta, făcând cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 31 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighișoara, — în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 4/1910.

(8) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al treilea învățătoriu dela școala populară confesională gr. or. română din Sebeșul inferior, protopresbiteratul gr. or. al Avrighului se scrie prin această concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele prescrișe în art. de lege XXVII din 1907; parte din cassa bisericească, parte dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și substearnă cererile concursuale instruite conform legilor din vigoare la subscrișul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrighului (posta Avrigh Eelek, Szebenmegye) până la termenul susindicat.

Avrigh, 2 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrighului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cădea
protopop.

Ad Nr. pp. 1285/909. (18) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III a Finciu, din protopresbiteratul Clujului, prin aceasta în sensul veneratului ordin consistorial din 2 Nov. a. tr. de sub Nr. 12627 Bis. prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele satorite de comitetul parohial și cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții — dela cari se pretinde să fi absolvați înainte d'a fi intrat în teologie 8 clase medii — au a-și așterne cererile, instruite conform normelor în vigoare în termenul deschis, subsemnatului oficiu și a se prezenta în parohie în sensul §. 20 din Regulamentul pentru parohii spre a cânta, sau a servi și cuvânta în s. biserică.

Cluj, 2 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu
protopresb.

Nr. 9/1910.

[17] 2-

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh Acmarin clasa II-a se scrie concurs termen de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea prescrișă dela stat, sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în termenul sus indicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementate sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Iulia 9 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 1159/1909. [5] 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a Șilea-maghiar cu filia Feisa, protopresbiteratul Târnava se scrie prin această concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat, având fitorul paroh îndatorire a plăti darea erarială după porțiunea canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să-și substearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-Baltă (u. p. Kükül'vár) până la termenul sus indicat având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică cu știrea protopresbiterului spre a cânta, eventual a celebra și cuvânta.

Cetatea-de-Baltă, 31 Dec. 1909

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

„IZVORUL“

institut de credit și economii, societate pe acții, în Alsó-Sebeș

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Izvorul“, societate pe acții, se convoacă prin aceasta la a

II-a adunare generală ordinară,

pe Joi, în 17 Februarie st. n. 1910 la 10 oare înainte de amiază în localul institutului, cu următorul

Obiectele:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii pentru anul 1909.
3. Raportul comitetului de supraveghiere.
4. Deciziune asupra bilanțului anual.
5. Deciziune asupra împărțirii profitului curat.
6. Inchiderea adunării generale.

Sebeșul-inferior, la 22 Ianuarie 1910.

[23] 1-1

Direcțiunea.

Activa.		Bilanț cu 31 Decemvrie 1909.		Pasiva.	
	K f		K f		K f
Cassa	2,407.44	Capital soc. 160 acții a K 100	16,000.—	Fond de rezervă	945.—
Cambii escontate	127,613.08	Depuneri spre fructificare	64,269.47	Reescont	31,836.—
Imprumuturi ipototecare	16,582.72	Creditori	31,673.49	Intereșe transitoare anticipat	2,673.50
Imprumuturi pe obligațiuni	3,820.—	Profit curat	3,575.78		
Așțiuni	200.—				
Mobilier	325.—				
Amortizate	35.—				
		150,973.24		150,973.24	

Debit.		Profite și Perderi.		Credit.	
	K f		K f		K f
Interese de depuneri	2,718.82	Profit reportat din anul trecut	70.84		
Salare	700.—	Interese de escont	5,846.17		
Spese de birou, tip. inc.		Inter. de impr. hipot.	1,222.02		
chirie, porto etc.	342.24	Int. de impr. pe oblig.	194.70	7,262.89	
Contribuțiune:		Provizioane și comp. de scris	956.09		
directă	546.10				
10% dela int. de dep.	271.88				
Amortizări:					
din spese de fondare	100.—				
din mobilier	35.—				
Profit curat	3,575.78				
		8,289.82		8,289.82	

Sebeșul-inferior, la 31 Decemvrie 1909.

Direcțiunea:

Toma Doican m. p. Ioan Cădea m. p. George Stoica m. p. Iosif Stoica m. p.
prezident. cassar. contabil.

Adam Roman m. p. Iosif Mărean m. p. Ioan Doican m. p.
Ioan Vătășan m. p. revizor expert al „Solidarității“.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și în consonanță cu registrele institutului.

Ioan Micu m. p. Victor E. Preda m. p. Toma Flucșă m. p. George Costea m. p.
prezident.

Joil Maerean m. p. Ioan Stoichitia m. p. Toma Măhăra m. p.

62 Ep tr 1910. [10] 2-3

Publicațiune.

Consistorul arhidiecezan dă pe 6 ani pe re din 1 Ianuarie 1910 în arândă comasată într-o tablă dela Le'andul Budăiul de câmpie în mărime de 2000 Cor. deci vadul are să fie de 2000 Cor. în numărări ori hârtii de vad.

In ziua de licitare oferentii, cari vor liciteze verbal au asemenea să pună în de 600 Cor. la mâna comisariului de Preda, fiscal consistorial.

Observăm, că peste 50 de jugăre or este semănat cu grâu de toamnă, pământul se va folosi după planul de licitare și după condițiunile speciale se vor stabili în contract.

Condițiunile de licitare și alte informări se pot lua dela referentul asesor Olae Ivan până la ziua de licitare.

Sibiu din sedința senatului episcopical ținută la 9/22 Ianuarie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Gicht și reumă

Junghiuri, dureri de solduri și crucea spinării, dureri de picioare, chiotori și muschi și paralisie le vindecați mai simplu și mai repede prin „Salba Gaultheria a lui Örkény”. Mille de scrisori de mulțămită dovedesc că nu există alt mijloc mai bun, cel ce-a cercat-o odată o recomandă mai departe. Un tab 1 cor. 60 b. 3 tuburi franco 5 cor. prin ramburs a-se comanda dela Farmacia Apostolului, Budapesta Iózséfkörút 64, Depot 90.

(392) 4-5

De arendat dela 1 Ianuarie 1911

Moșia Alțina

în comitatul Sibiiu, 700 jug. catastr. 400 arabil, 150 fânaș, restul pășuni, curți, grădini. Pe Moșie drumul Sibiiu — Noerich — Agnita, apă curgătoare, case, grajduri etc. Gară la 3 klm. Agnita și Noerich la 7 klm. Sibiiul la 38 klm.

A se adresa Dlui

Victor Roman,

[162] 6-6 București, Str. Română Nr. 187.

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul Vetrei luminoase. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „Vatra luminoasă” înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul 2 coroane, plus porto 30 bani.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

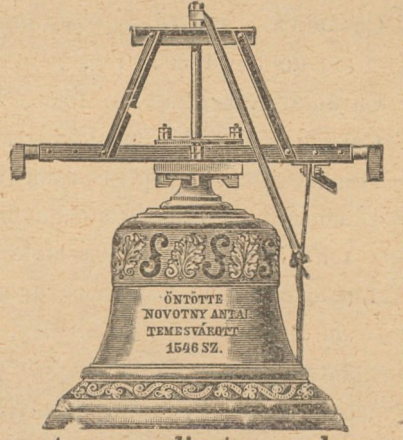
ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, în data ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 22-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibraire mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețuranturi ilustrate gratis.

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericesti, paramente recuisite de metal și prapore.

Recomandă: Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Baldachine etc. confecționate exact după ritul gr-ortodox, apoi Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe și a predat pentru orice comande

reprezentanța sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană (103) 47-52 se execută și încassarile numitei firme.

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de
Casse de fer și oțel
și
lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece

Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 1-10

Prăjituri pentru ceai

precum și

Cakes și Piscote

Pesmet de Karlsbad, Pojon și pentru copii

se află în mare asortiment la

I. Ioan Keil

Sibiiu, Piața mare 11.

(21) 1-10

Trimiterile prin postă se execută franco.

!!!

Am onoare a aduce la cunoștința publicului din loc și călător, că **Hotelul, Restaurantul și Cafeneaua mea**, fondate de 10 ani sub firma

Hotel Mihaiu

Saggasse nr. 11

le-am renovat spre cea mai mare comoditate a p. t. publicului.

Odăi confortabile curate

incluzive lumină electrică și serviciu dela cor. l'60 în sus. **Odaie de scaldă, cafenea și restaurant** excelent în casă!

Intotdeauna bere proaspătă și anume: bere sibiană de a lui Habermann, bere Bock de trei stejari și bere de Steinbruch, precum și vinuri veritabile în butoiu și în sticle.

Mulțămind respectuos pentru încrederea cea mare de care am fost învrednicit până acum, mă rog a mă învrednici cu aceeași încredere și pe mai departe, și semnez

cu deosebită stimă

Ioan Mihaiu,

hotelier și proprietar.

(364) 14

Sibiiu (Nagyszeben) în Octomvrie 1909.

Ce este Electro-Vitalizerul?

Mulți văd acest anunț fără să-l citească, multă lume privește în general anunțurile cu indiferență, ba chiar cu o idee preconcepută și simte un fel de frică de tot ce este nou. Și totuși a trecut de mult vremea aceia de prejudeții, când se credea că o cauză bună nu are nevoie de reclamă. Inzadaf vom avea articole bune, dacă nu le vom face cunoscute publicului, nimeni nu le va cunoaște. Noi publicăm zilnic, succesele minunate obținute de aparatul Electro-Vitalizer, zilnic crește numărul adepților acestei metode, și totuși sunt încă mulți suferinzi care se lasă influențați de neîncredere și care pentru că nu au auzit nici odată de acest aparat nu și-l aplică. Acești bolnavi se pedepsesc singuri. Slăbiciunea generală nervoasă, slăbiciunea sexuală, bolile reumatice, bolile nervoase de stomac și de inimă, nevralgiile, durerile de cap și de spate, vâjăiala în urechi, precum și variatele simptome ale neurasteniei și isteriei se tratează pe calea cea mai naturală cu ajutorul electricității. Adresându-vă printr-o carte poștală instituțului nostru, primiți gratis și franco o carte frumos ilustrată în care găsiți descrierile tuturor boalelor care se pot trata cu succes cu acest metod precum și succesele obținute până acum cu aparatul Electro-Vitalizer.

Inst. de ord. med. Electro-Vitalizer, Budapesta, Karlsring 2. M. 51.

Scrisoare de mulțumire.

Ion Ilie, zidar Iltyó, Arad-m. serie la 28 August 1909: Prea Onorate Dnule Doctor! Cu cea mai mare bucurie vă comunic că durerile mele din regiunea inimii au dispărut, după folosirea timp de 6 luni a aparatului Electro-Vitalizer. Scaunul mi s'a regulat, mersul mi s'a înlesnit, pot călători pe jos, cu trăsura, cu bicicleta; am început iarăși lucrul zidăritului, pot să mă odihnesc bine, ceea ce odinioară perdusem în total, astăzi, laudă Domnului, am recăștigat iar, nu mai sunt vecinic iritat, spaima nu-mi mai pricinuește jumătate de moarte ca mai înainte. Bătăia de inimă tmi era foarte teribilă dar acum, laudat fie bunul Dumnezeu, cu toate sunt în rând și nu este avere în lume pentru care aş putea tăgădui rezultatele aparatului Electro Vitalizer. Rog deci, dle Doctor, să binevoiți a publica aceste puține rânduri în statistica d-v., căci pot să documentez oricui mi s'ar adresa, cele afirmate mai sus. (19) 1-1

Cupn pentru o carte gratuită.

Cătră

Electro-Vitalizer inst. de ord. m.
Budapesta, Karlsring 2, Mezanin 51.

Binevoiți, vă rog, a-mi trimite o broșură din lucrarea d-v.: „Tratat despre electroterapia modernă”. Gratis și franco.

Numele: .....

Comuna: .....

Județul, comit.; .....

